

2016 Molentje, Damme

Dieter Verwerft, Carl Kletke, Vanessa Oliver-Lloyd,
Frederik Roelens, Jan Huyghe en Jari Hinsch Mikkelsen

2016 Molentje, Damme

Resultaten archeologische opgraving

Opdrachtgever: Department of National Defense / Government of Canada
Auteurs: Dieter Verwerft, Carl Kletke, Vanessa Oliver-Lloyd, Frederik Roelens, Jan Huyghe en Jari Hinsch Mikkelsen
Uitvoerder: Raakvlak
Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 41
E dieter.verwerft@brugge

© Raakvlak, februari 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

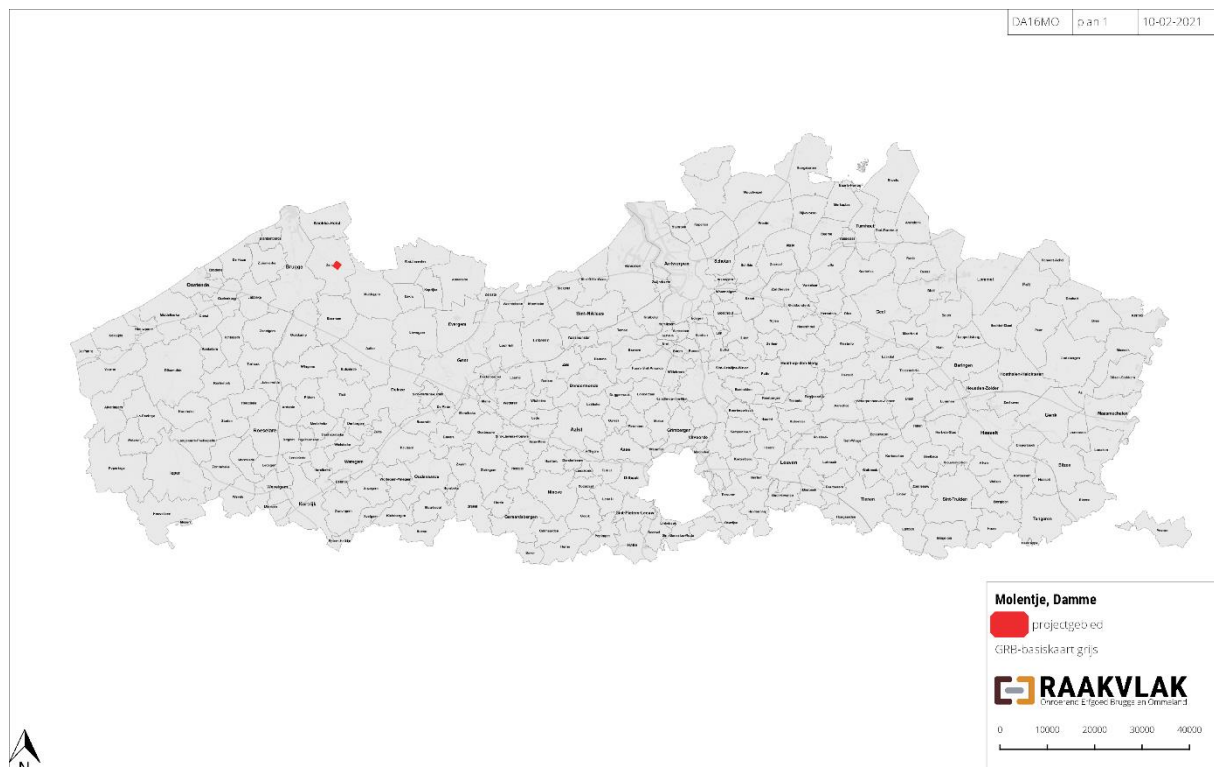
Inhoud

Deel 1: Bureauonderzoek

1	Administratieve gegevens	5
2	Inleiding.....	6
3	Onderzoeksopdracht	6
3.1	Vraagstelling	6
3.2	Werkwijze.....	6
4	Assessmentrapport.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
4.1	Bodemkundige situering	7
4.2	Historische situering van de streek.....	8
4.3	Historisch-cartografische situering	10
4.4	Archeologische voorkennis	12
5	Besluit.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Deel 2: Algemeen besluit

6	Synthese	22
7	Afweging noodzaak verder onderzoek	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.1	Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
7.2	Samenvatting gericht op een niet-gespecialiseerd publiek.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
8	Bibliografie	24
9	Bijlagen.....	25

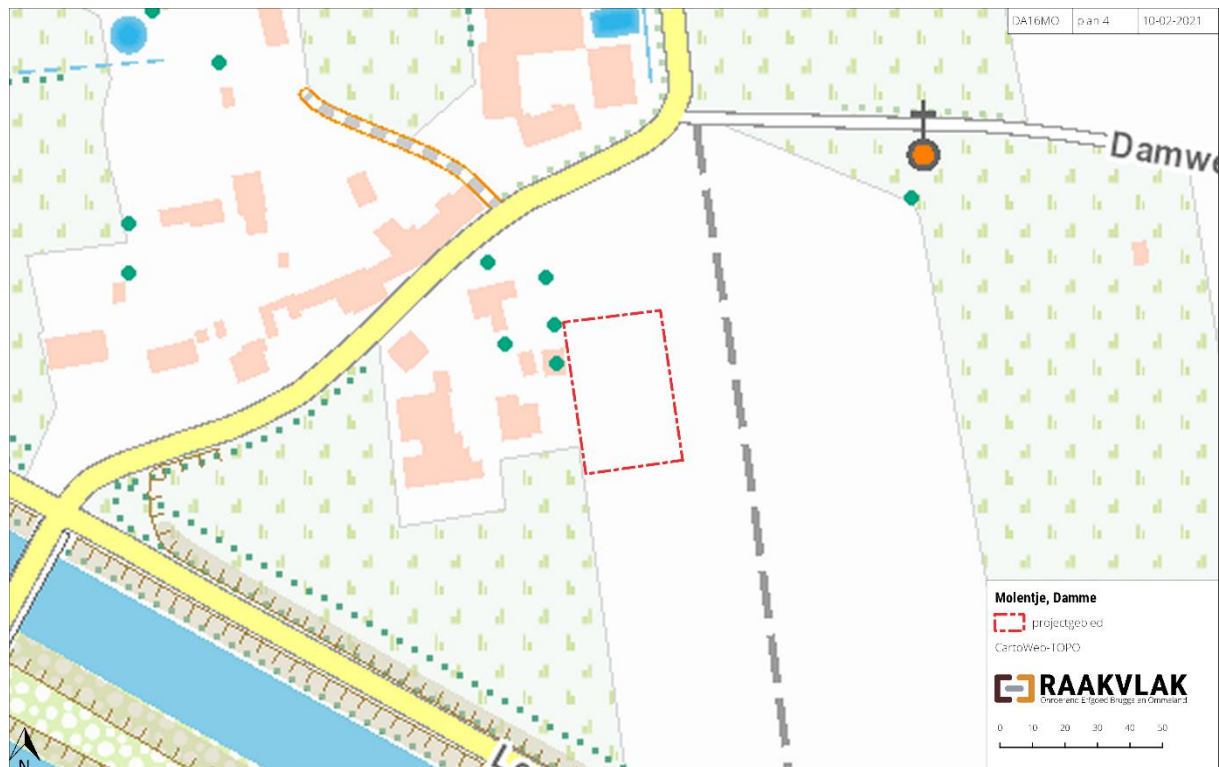
Figuur 1: Situering van het projectgebied (AGIV)

Figuur 2: Het projectgebied op het Grootchalig Referentiebestand (AGIV)

Figuur 3: Het projectgebied op de orthofoto uit 2016 (AGIV)

Figuur 4: Het onderzoeksgebied op de topografische kaart: 1/10 000 (AGIV)

1 Administratieve gegevens

Titel: 2016 Molentje, Damme

Opdrachtgever: Department of National Defense / Government of Canada

Uitvoerder: Raakvlak en Department of National Defense

Auteurs: Dieter Verwerft, Carl Kletke, Vanessa Oliver-Lloyd, Frederik Roelens, Jan Huyghe en Jari Hinsch Mikkelsen

Bewaring en beheer van de geregistreerde data, vondsten en stalen: Onroerend Erfgoeddepot De Pakhuizen (Raakvlak), Komvest 45, 8000 Brugge

Locatie/vindplaats: Molentje, 8340 Moerkerke (Damme)

Vergunningsnummer: 2015/568

Bounding box: 78389.0971666766126873 216233.18481306120520458, 78359.33376349991885945

216228.93289832168375142, 78352.41204183093213942 216275.60507871833397076, 78382.27432674574083649

216279.26370302910800092, 78389.0971666766126873 216233.18481306120520458

Naam site: Molentje, Damme; afkorting: DA16MO

Kadaster: Moerkerke, 6e afdeling, sectie A, 740D

Periode: april 2016- februari 2021

Aanleiding van het onderzoek: berging menselijke resten

2 Inleiding

In 2016 werd Raakvlak gecontacteerd door het Department of National Defense (DND) van Canada. Op 11 november 2014 ontdekte een amateur metaaldetectorist enkele menselijke resten langs het Molentje in Moerkerke (Damme). De vondsten behoren tot een soldaat van het Algonquin regiment. De vondsten worden overgemaakt aan de politie, die op hun beurt de Commonwealth War Graves Commission en de Canadese overheid op de hoogte brengen. Het Directorate of History and Heritage, deel van het Canadees Ministerie van Defensie, besluit dat de menselijke resten geborgen moeten worden. Hoewel het DND zelf geen initiatief neemt menselijke resten te bergen, onderneemt het wel actie als er een hoge kans is op het aantreffen van stoffelijke resten van Canadese soldaten. Omdat de Vlaamse Wetgeving voorschrijft dat een opgraving van stoffelijke resten moet gebeuren onder leiding van een archeoloog, neemt het ministerie contact op met Raakvlak.

Om de metaaldetectievondst uit 2014 te lokaliseren, is in een eerste fase een prospectie met metaaldetectoren uitgevoerd. In een tweede fase is een opgraving uitgevoerd. Het onderzoeksterrein ligt in Moerkerke, deelgemeente van Damme. Het projectgebied ligt in de wijk het Molentje, tussen de gelijknamige straat, de Damweg en het Leopodskanaal. Tijdens het onderzoek is het terrein in gebruik als landbouwgebied (akker).

3 Onderzoeksopdracht

3.1 Vraagstelling

Het doel van de opgraving is de berging van de stoffelijke resten van een Canadese soldaat. De voornaamste vraagstelling bij de opgraving was gericht op de identificatie van de soldaat.

Volgende onderzoeksvragen staan centraal:

- Zijn er stoffelijke resten van een Canadese soldaat aanwezig?
- Kunnen de resten geïdentificeerd worden?
- Hoe is de soldaat om het leven gekomen?
- Zijn alle stoffelijke resten geborgen?

3.2 Werkwijze

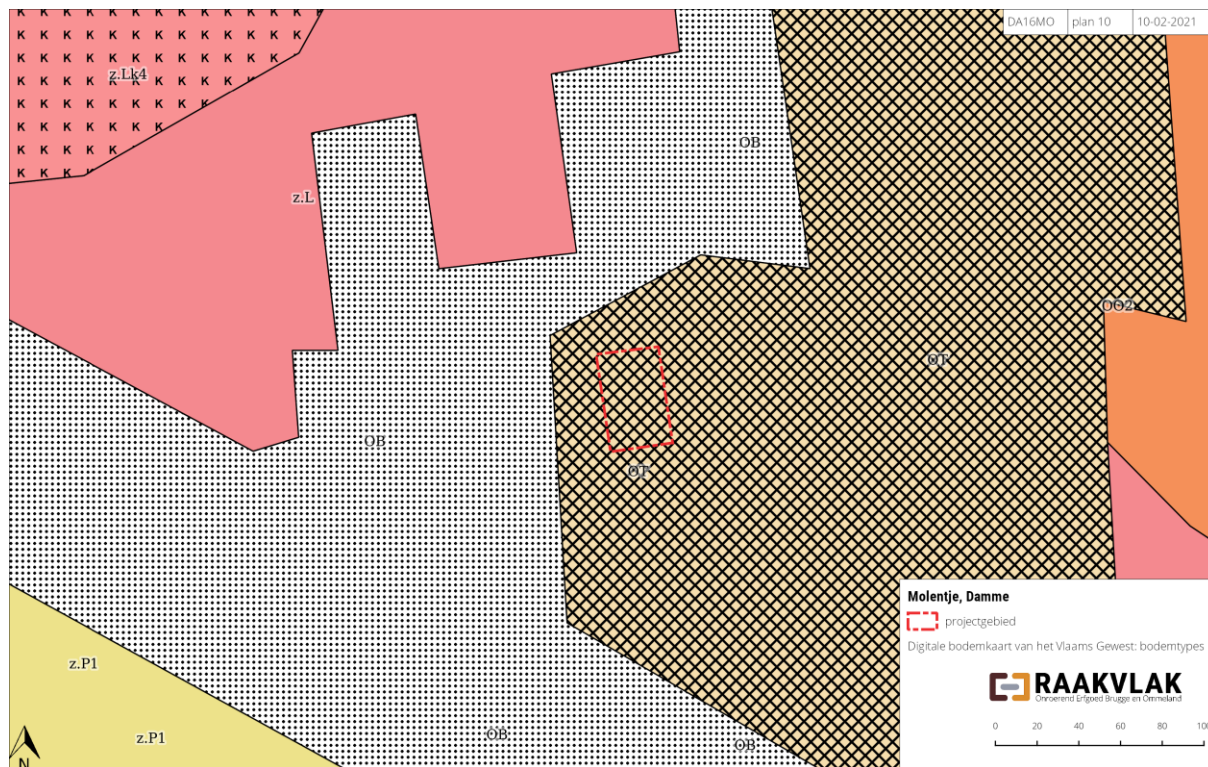
Het projectgebied ligt in een zone die gekenmerkt is door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht verleend aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik in en rond het gebied. De aard van de werken is afgewogen tegenover de beschikbare kennis van het projectgebied op archeologisch, historisch en landschappelijk vlak.

Het kaartmateriaal wordt aangemaakt in een GIS-omgeving (Quantum GIS) en de lijsten zijn verwerkt met het Microsoft Office pakket. Het projectgebied wordt geprojecteerd ten opzichte van verschillende kaartlagen. De aard- en bodemkundige gegevens zijn geraadpleegd via de

Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). Historische kaarten zijn opgezocht via geopunt.be. Op basis van de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) wordt het archeologisch kader geschetst.

De onderzoeksstrategie en -rapportage volgt de minimumnormen geformuleerd in 2011 (Vlaamse overheid, 2011).

De opgraving heeft het vergunningsnummer 2015/568.

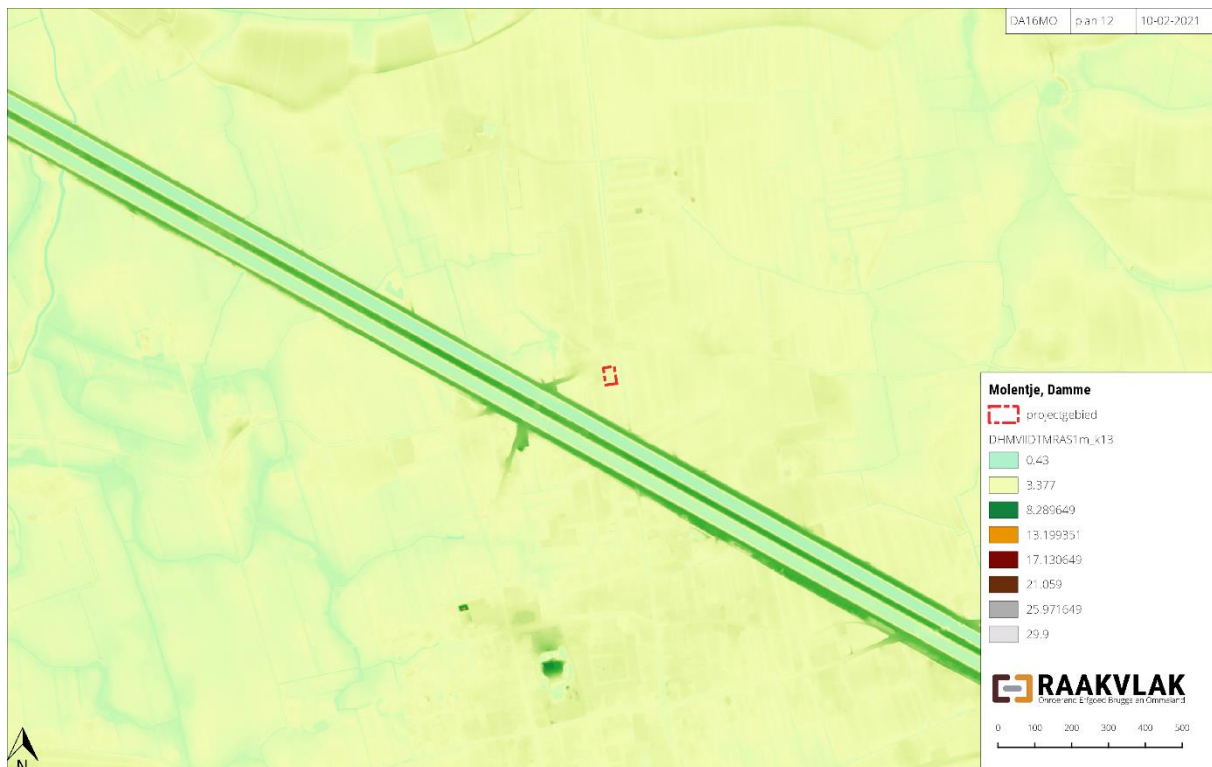
Figuur 5: Het onderzoeksgebied op de bodemkaart (DOV)

4 Bureauonderzoek

4.1 Bodemkundige situering

Het onderzoeksterrein bevindt zich in de oostelijke kustpolders. Dit zijn relatief jonge bodems gevormd in de laatste 2.000 jaar. Het projectgebied en de omgeving bestaat volledig uit 'kunstmatige gronden'. Het terrein is gekarteerd als 'sterk vergraven gronden' (OT). In bijlage 1 staat een uitgebreide legende bij dit bodemtype (naar Sys, 2000).

Moerkerke ligt op de overgang tussen de zandstreek en de kustpolders. Het landschap in Moerkerke is zeer vlak. Het hoogtepunt in de gemeente is de dorpskerne en de bermen van het Leopoldskanaal. De hoogteverschillen binnen het projectgebied zijn verwaarloosbaar: tussen 3,55 en 3,65 m TAW.

Figuur 6: Het projectgebied op de hoogtekaart (overheid.vlaanderen.be)

4.2 Historische situering van de streek

Moerkerke wordt voor het eerst vermeld in 1110 als één van de vier kapellen van de parochie Oostkerke, afhankelijk van de abdij van Saint-Quentin-de-l'Isle (Inventaris Onroerend Erfgoed: 14644). De heren van Moerkerke houden vanaf de 12e eeuw hun hof in een mottekasteel. Vanaf het einde van de 12e eeuw wordt het zuidelijke deel van Moerkerke, inclusief de wijk het Molentje beschermd door de aanleg van de Branddijk-Damweg. Het gebied ten noorden van deze dijk wordt rond 1228 ingepolderd. In 1251 wordt de Lieve gegraven. Het kanaal verbindt Gent en Damme verbindt en mondt uit in het Zwin. In de 13e eeuw wordt Moerkerke een zelfstandige parochie.

De wijk het Molentje is genoemd naar de historische molen ten noorden van het Leopoldskanaal (Inventaris Onroerend Erfgoed: 9309). De molen wordt voor het eerst vermeld in 1602. Deze houten graanwindmolen, gekend als de Smissemolen of de Provoostmolen, is in 1920-22 afgebroken en vervangen door een mechanische molen.

4.3 De Slag om het Molentje

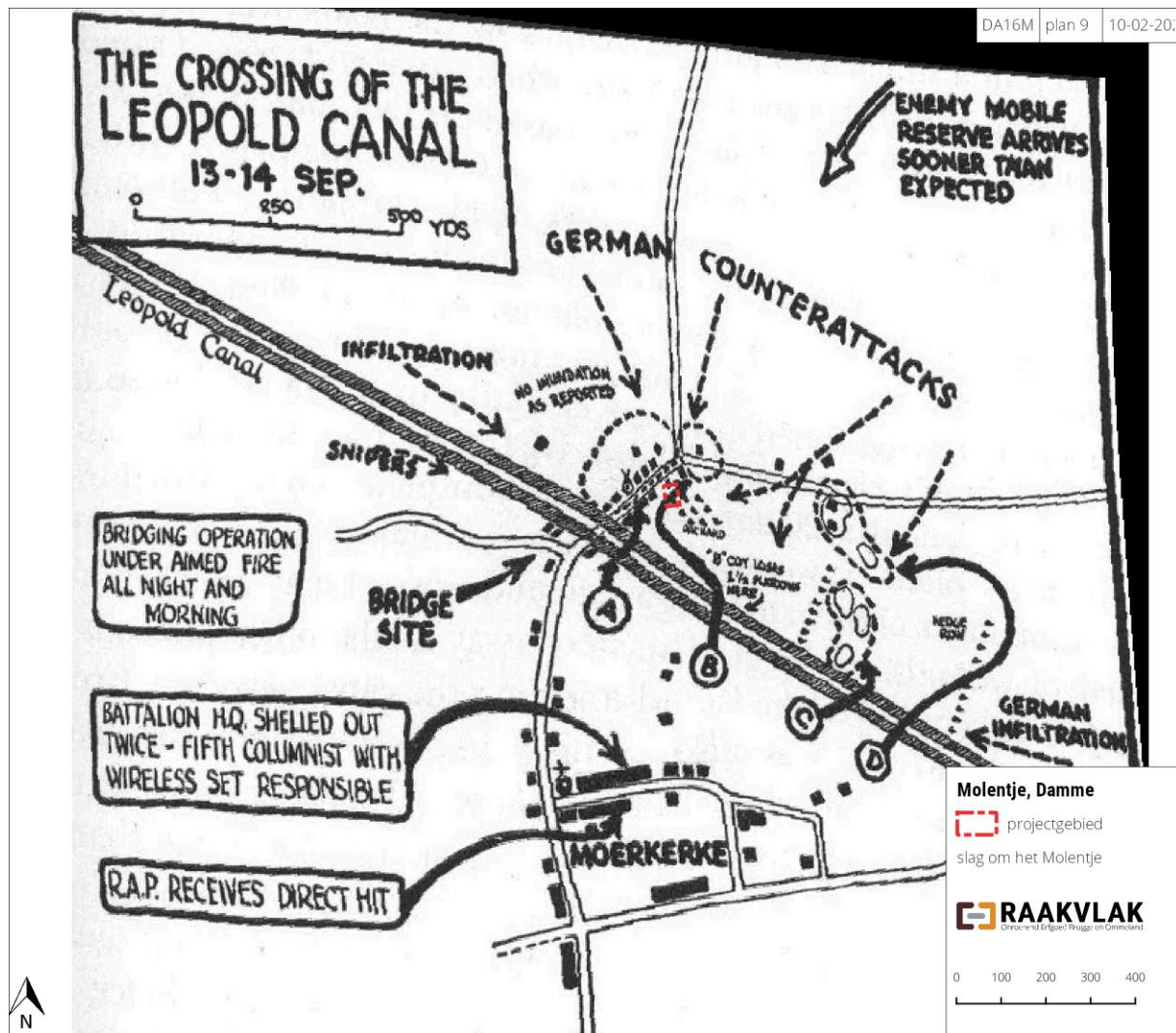
In deze rustige wijk wordt in september 1944 een historische slag uitgevochten. Terwijl het grootste deel van België al bevrijd is, wordt de Slag om de Schelde voorbereid. De Scheldemonding moet vrijgemaakt worden, zodat de Antwerpen de belangrijkste geallieerde haven kan worden. Het uiteindelijke doel is de bevrijding van Nederland. Op 13 september 1944 zouden Canadese soldaten van het Algonquin regiment uit Britisch Columbia het Leopolds- en Schipdonkkanaal oversteken om een bruggenhoofd op te richten in de wijk het Molentje. Van

daaruit zouden Duitse versterkingen in noordwestelijke richting aangevallen worden. De Duitse legerleiding wil dit scenario vermijden. Op 10 september blazen Duitse troepen de bruggen over de kanalen op. Het landbouwgebied wordt onder water gezet. Vier compagnieën van het Algonquin Regiment krijgen de opdracht het kanaal over te steken en zich 200 tot 400 m in noordelijke richting in te graven, om zo een defensieve perimeter rond de oude bruggen te vormen. De genietroepen zouden daarna een nieuwe brug oprichten, waarna de troepenmacht zich kan verplaatsen richting Sluis en Aardenburg (canada.ca).

Infanteristen van het Algonquin regiment steken op 13 september het Leopolds- en Schipdonkkanaal over in bootjes, maar botsen op zwaar versterkte en ingegraven Duitse Troepen. Het plan was gedoemd te mislukken. Een afleidingsmaneuver mislukte, de artilleriesteun stopte te vroeg en er waren te weinig peddelaars voor de bootjes. De Canadese soldaten liggen zwaar onder vuur, maar slagen er toch in beide kanalen over te steken. Door slecht functionerende radio's verloopt de communicatie heel moeizaam en de vier compagnieën slagen er niet in de aangewezen posities in te nemen.

Door de gaten in de Canadese perimeter kunnen de Duitse soldaten de posities van de Algonquins infiltreren en insluiten in een tangbeweging. De Canadese soldaten worden geconfronteerd met een slinkende voorraad munitie, een groot aantal doden en gewonden en liggen vanuit verschillende kanten onder vuur. Het bruggenhoofd oprichten is onmogelijk. Een dik rookscherm beschermt de terugtrekkende troepen. De meesten zwemmen het kanaal over.

De Slag om het Molentje (The Battle of the Leopold Canal) eist 148 slachtoffers van het Algonquim Regiment (Kletke, 2015). Daarvan zijn er 35 overleden en 8 gevangen genomen. Van de dodelijke slachtoffers zijn er 8 waarvan geen gekend graf is.

Figuur 7: Tekening van de Slag om het Molentje (Cassidy, 1948)

4.4 Historisch-cartografische situering

Het projectgebied ligt zuiden van de Damweg. Op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt door de graaf van Ferraris (1770-1778), bestaat de omgeving van het projectgebied grotendeels uit akkers. Dat hier voornamelijk akkers voorkomen is een weerspiegeling van de landschappelijke ligging, bovenop recente mariene afzettingen. Deze bodem is goed geschikt voor de teelt van de gewassen. De gebieden met intact bewaarde veensequenties zijn beter geschikt als permanente weide. Ten westen van het projectgebied staat de molen afgebeeld die de naam geeft aan de wijk 'Meulentien'

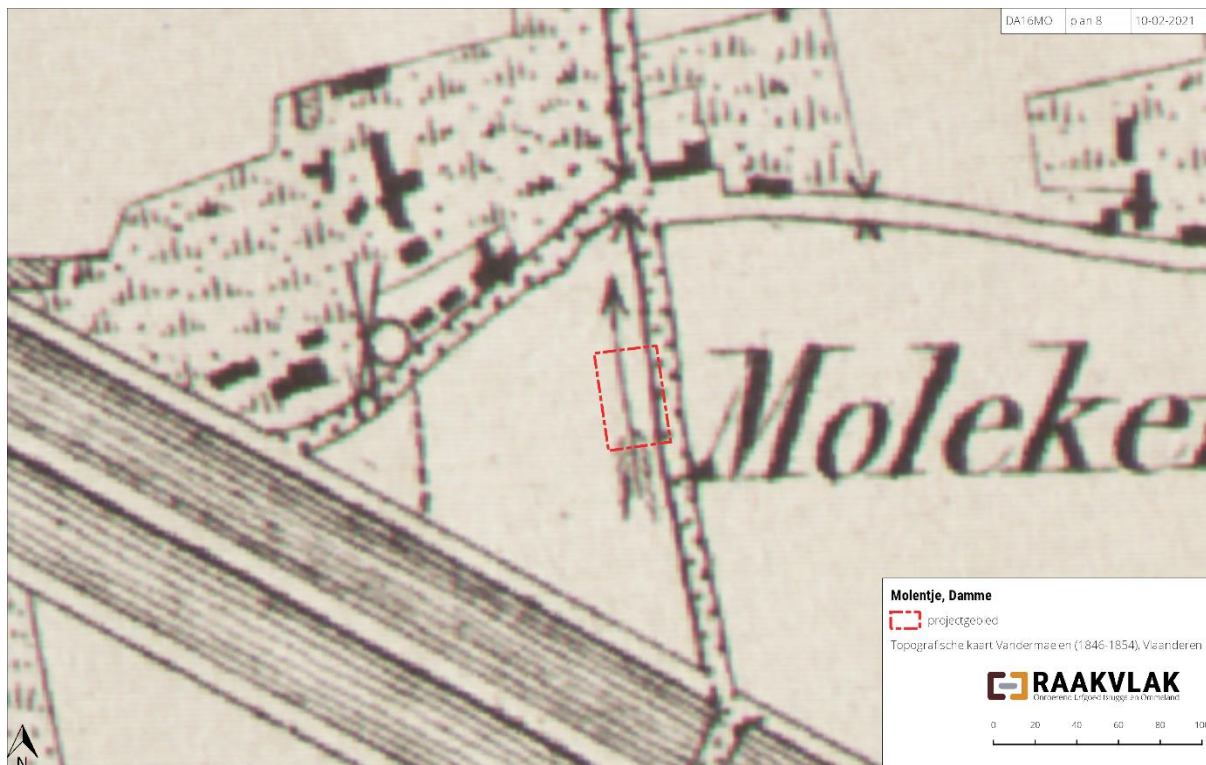
Op de Atlas der buurtwegen (1840) zijn deze elementen nog steeds zichtbaar in de wijk 'het Moleken'. Op de topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854) staan het Leopolds- en Schipdonkkanal afgebeeld. Aanvankelijk ligt de brug tussen de wijk en Moerkerke in het verlengde van de straat Molentje. Het terrein ligt steeds in landbouwgebied. Er zijn geen aanwijzingen voor verdwenen, historische bebouwing.

Figuur 8: Het projectgebied op de Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt door de graaf van Ferraris (1770-1778) (AGIV)

Figuur 9: Het projectgebied op Atlas der Buurtwegen (1840) (AGIV)

Figuur 10: Het projectgebied op kaart van Vandermaelen (1846-1854) (AGIV)

4.5 Archeologische voorkennis

In de directe omgeving van projectgebied is nog geen proefonderzoek uitgevoerd. In de ruime omgeving (binnen een straal van 1 km) vermeldt de **Centrale Archeologische Inventaris (CAI)** vermeldt 3 locaties.

- 70837 Zandstraat: Romeinse weg
- 71981 Kasteel van Moerkerke: oorspronkelijk 11e-eeuws mottekasteel
- 224433 Nieuwdorpstraat: proefsleuvenonderzoek (BAAC), greppels uit de nieuwe tijden en 19e-eeuwse muurresten

Raakvlak heeft twee proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd ten zuiden van de dorpkern van Moerkerke, aan weerszijden van de Lieve. Langs de Moerkerkebrug, ten zuiden van de Lieve, zijn zestien sleuven gegraven (Verwerft, 2015). Het onderzoek levert één laatmiddeleeuwe gracht en een kuil uit de nieuwe tijden op. De bodemprofielen zijn een bewijs van de ligging op de overgang tussen de zandstreek en de kustpolders: de originele bodemopbouw bestaat uit pleistoceen zand, maar dit zand is grotendeels geërodeerd door geulen en opgevuld met geulsedimenten. Op sommige plaatsen zijn geulsedimenten bovenop pleistoceen zand bewaard. Ter hoogte van de verkaveling Halve Maan, ten noorden van de Lieve zijn zes proefsleuven gegraven (Roelens, 2013). Dit levert sporen van restgeulen op. De bodemopbouw is zeer gelijkaardig: zandige geulsedimenten bovenop het pleistocene zand.

Figuur 11: Het projectgebied ten opzichte van de Centraal Archeologische Inventaris (AGIV en CAI)

5 Prospectie

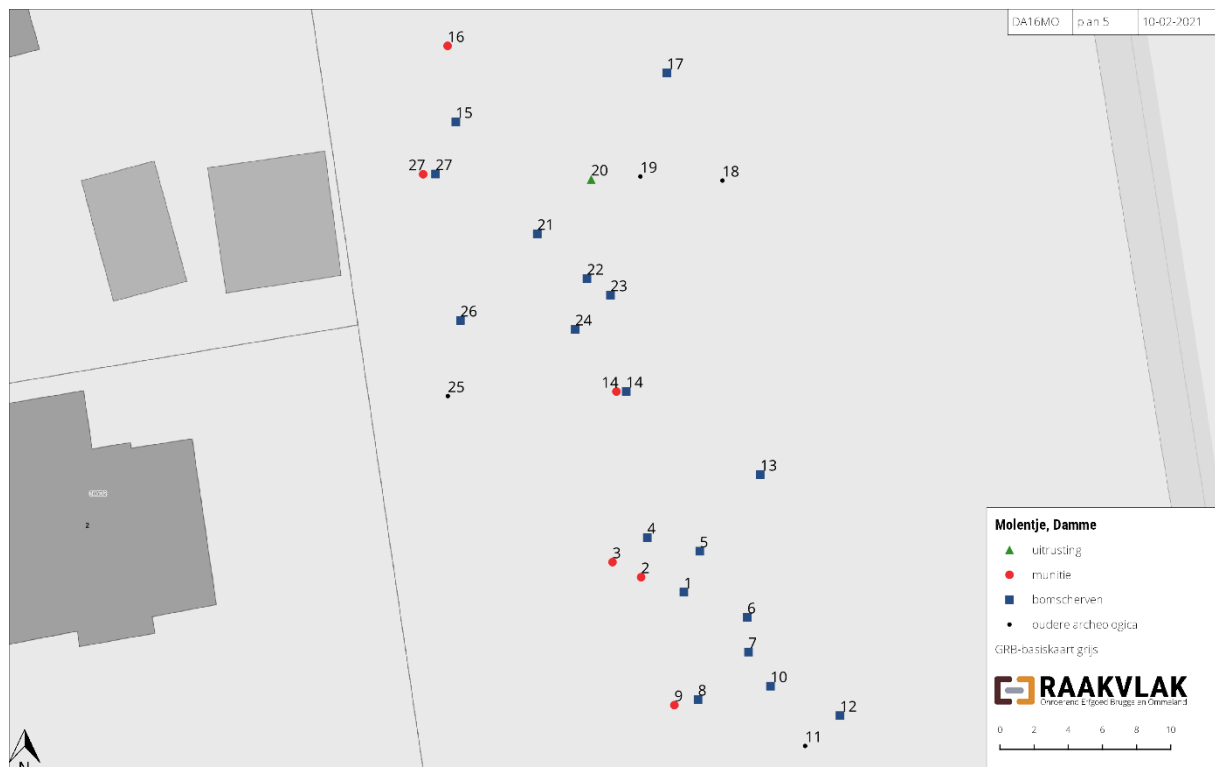
5.1 Werkwijze

Op 11 november 2014 ontdekt een metaaldetectorist enkele menselijke resten langs het Molentje. De vondsten behoren volgens een eerste interpretatie tot een soldaat van het Algonguin regiment. De vondsten worden overgemaakt aan de politie, die op hun beurt de Commonwealth War Graves Commission en de Canadese overheid op de hoogte brengen. Het Directorate of History and Heritage, deel van het Canadees Ministerie van Defensie en Raakvlak slaan de handen in elkaar om het lichaam te bergen.

De originele vondst is niet ingemeten en het terrein is achteraf geploegd, waardoor het niet mogelijk is de waarneming precies te lokaliseren. Daarom heeft Raakvlak op woensdag 23 maart 2016 een prospectie uitgevoerd op het terrein. Twee metaaldetectoristen en een archeoloog prospecteren een deel van het terrein – afgebakend door de informatie uit het politieverlag - in raaien met telkens 1 meter afstand. Alle vondsten worden ter plaatste verzameld en ingemeten.

Figuur 12: Sfeeropnames van het veldwerk

Figuur 13: Overzicht van de aangetroffen vondsten ten opzichte van de GRB-basiskaart (AGIV)

5.2 Resultaten

Tijdens de prospectie zijn 44 archeologische vondsten verzameld. Het gaat om 37 metalen voorwerpen en 7 scherven aardewerk. De scherven zijn allemaal laat- of postmiddeleeuws.

Het grootste deel van de vondsten dateert uit de Tweede Wereldoorlog. Het gaat onder meer om één stuk militaire uitrusting: een gesp. De overige vondsten zijn munitie of bomscherven. De vondsten bakenen twee duidelijke concentraties af. De concentraties hebben elk een diameter van ongeveer 10 m.

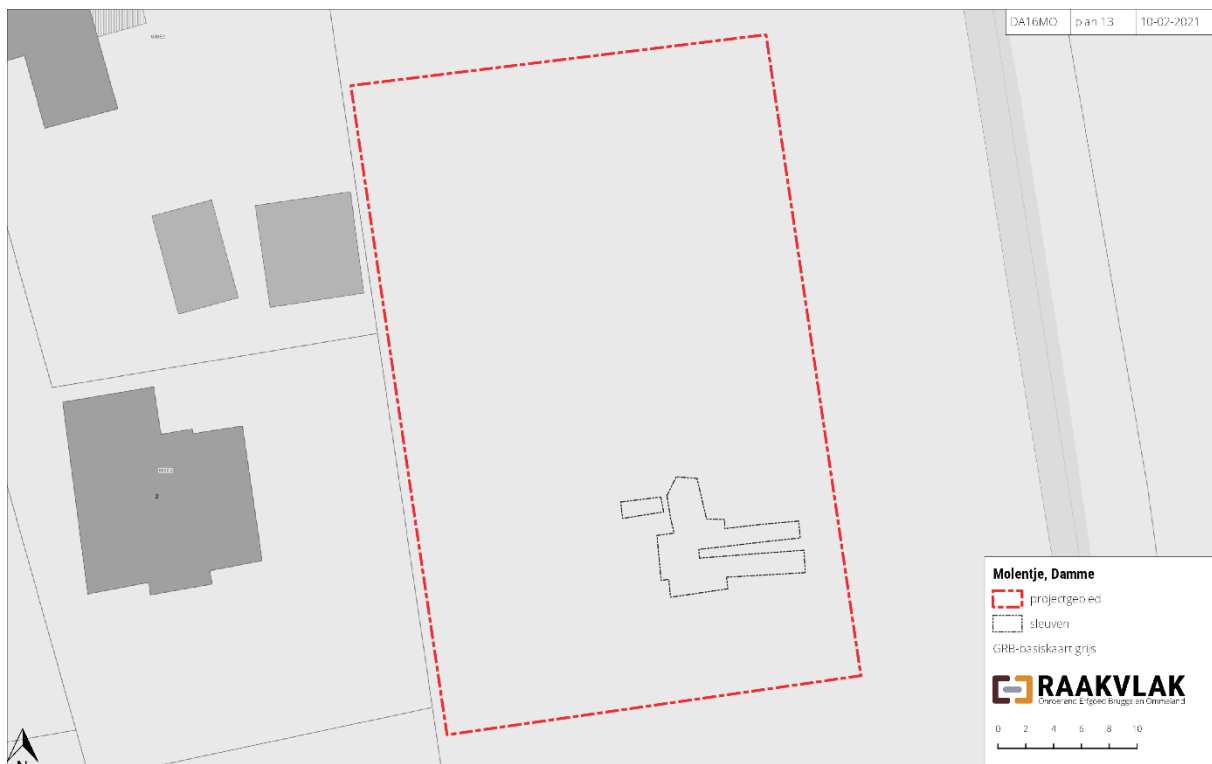
6 Opgraving

6.1 Werkwijze

Op 4 en 5 april 2016 hebben Raakvlak en het Department of National Defense (DND) uit Canada een opgraving uitgevoerd in een poging de stoffelijke resten te bergen. Het team bestond uit drie archeologen, een aardkundige en een technisch medewerker van Raakvlak en een historicus en een fysisch antropoloog van het Canadees leger.

De sleuven zijn aangelegd met een 2 ton zware kraan met rubberen rupsen en een graafbak van 1 m breed, zodat de akker zo weinig mogelijk verstoord wordt. Alle afgegraven grond wordt manueel en met metaaldetectors doorzocht. Alle sporen zijn ingemeten met een Trimble, geregistreerd en gefotografeerd.

De sleuven zijn uitgevoerd ter hoogte van de zuidelijke concentratie, die herkend is tijdens de prospectie. Deze zone correspondeert het best met de foto's uit het politieverlag. In totaal is 47 m² sleuf aangelegd. In het vlak dagzomen twee sporen. Er is één bodemkundig profiel aangelegd.

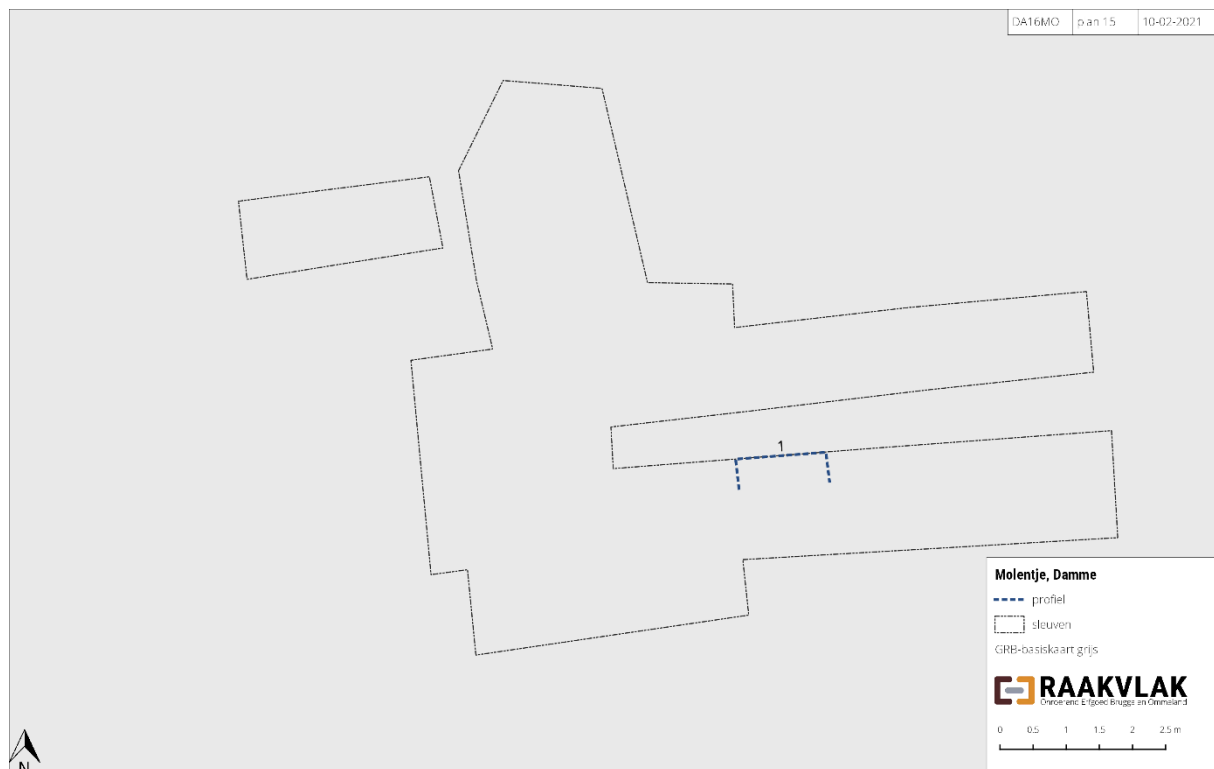
Figuur 14: Ligging van de opgravingsleuf ten opzichte van de GRB basiskaart (Agiv)

6.2 Resultaten van het bodemkundig onderzoek

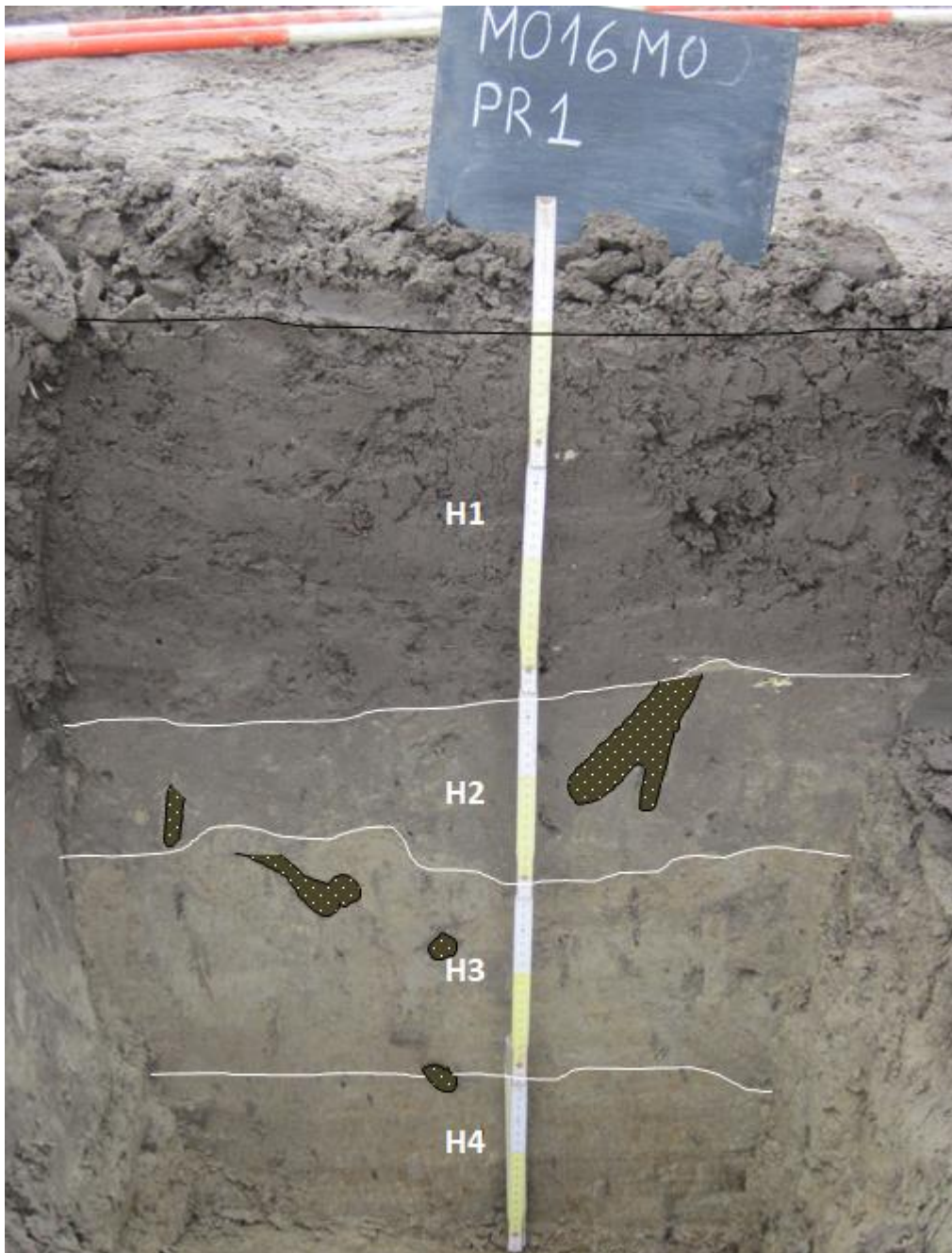
In de sleuven is één bodemkundig profiel aangelegd (PR1). Het profiel is aangelegd centraal in de opgravingsssleuf, vanaf het maaiveld tot een diepte van 90 cm. Binnen het profiel zijn vier bodemkundige horizonten onderscheiden. Het gaat van boven naar onder om:

- 0-34 H1: Ap-horizont, ploeglaag, donkergrijze klei
- 34-50 H2: Aan-horizont, antropogeen verstoorde laag, grijze en lichtgrijze klei
- 50-73 H3: C-horizont, geulsedimenten, grijs zand
- 73-90 H4: Cg-horizont, geulsedimenten, grijs zand met sporen van oxidoreductie, stratificatie

De opgravingsssleuf ligt bovenop zandige geulsedimenten. Sporen van begraven pleistoceen zand zijn nergens herkend. Onder de ploeglaag is een 10 tot 20 cm dikke antropogeen verstoorde laag aanwezig. Deze laag is in de volledige sleuf herkend. Mogelijk is dit een resultaat van de intensieve bombardementen tijdens de Tweede Wereldoorlog. De opgegraven sleuven zijn te klein om een bomkrater in het vlak te herkennen.

Figuur 15: De ligging van PR1

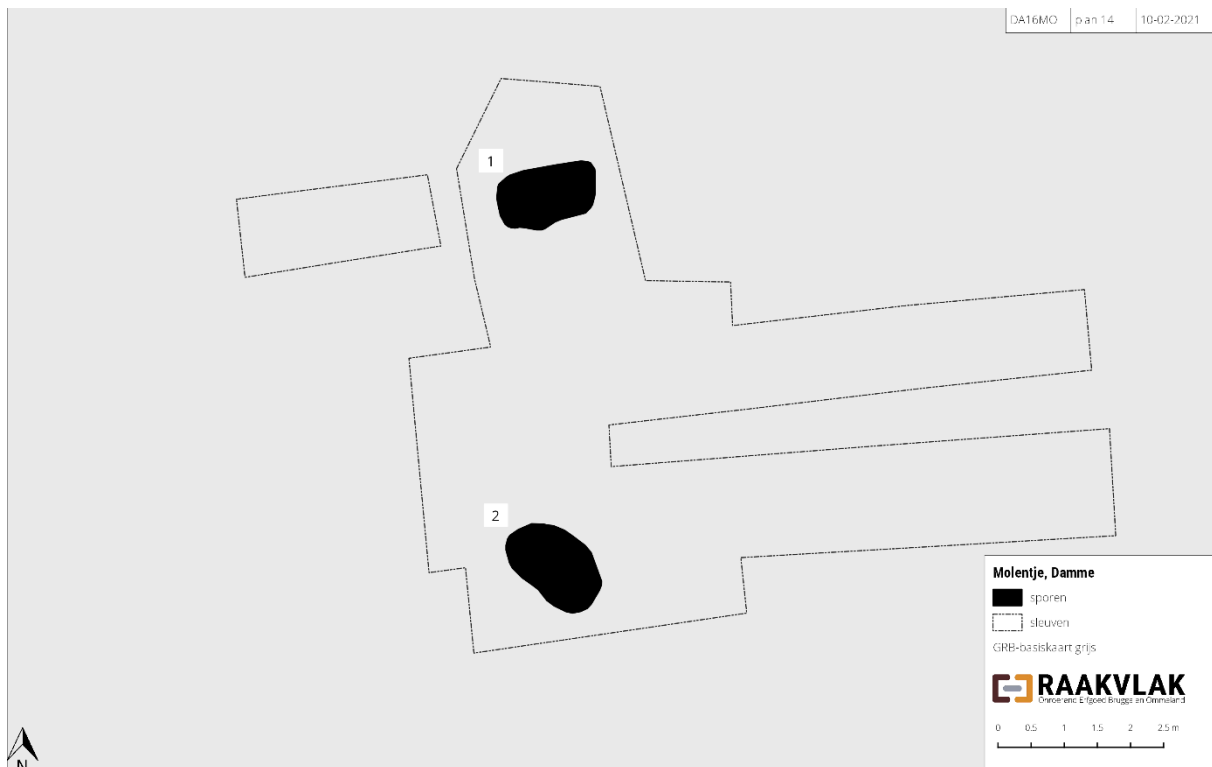

Figuur 16: Profiel 1

6.3 Resultaten van het archeologisch onderzoek

Omdat de originele vondst niet precies is ingemeten, is de ligging van de sleuven gebaseerd op de resultaten van de prospectie in combinatie met de foto's uit het politieverlag. De sleuven zijn aangelegd tot boven de antropogeen verstoorde laag. Aanvankelijk tekenden zich de contouren van een kuil af (spoor 1). De kuil bestaat uit donkerbruingrijs, heterogene klei met zand. De kuil is 150 cm lang en 80 cm breed. De kuil wordt geregistreerd en daarna wordt de kuil voorzichtig verdiept. In de kuil vinden de archeologen verschillende onderdelen van de militaire uitrusting, waaronder veldflessen, schoppen, gespen en munitie van een Bren-machinegeweer. Het gaat

hier duidelijk om een ingegraven machinegeweer positie. De kuil is ongeveer 1 m diep ten opzichte van het maaiveld. De kuil bevat echter geen stoffelijke resten.

Figuur 17: Sporenplan van de opgraving

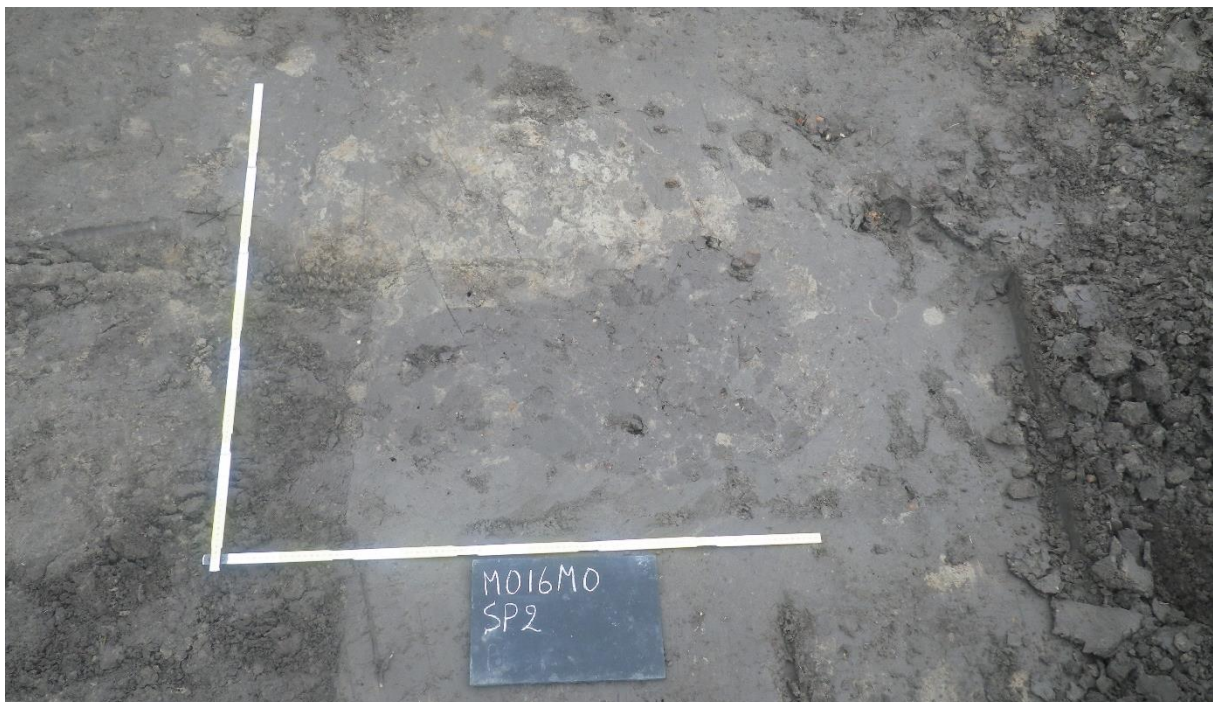

Figuur 18: Spoor 1 in het vlak

Het team breidt de sleuven stelselmatig uit, tot een lichte verkleuring zichtbaar wordt. In het vlak dagzoomt een tweede kuil met dezelfde afmetingen, met een sterk heterogene vulling (spoor 2). De twee kuilen staan bijna haaks op elkaar georiënteerd. Nadat de kuil geregistreerd is in het vlak wordt het spoor verdiept. Zeer snel stoot het team op menselijke resten. De lichte verkleuring is de opvulling van de put die in 2014 gemaakt is door de detectorist. In 2014 is de bovenkant van

de schedel verzameld, maar de onderkant is nog aanwezig in de sleuf. De schedel kan vanaf de neus verzameld worden, inclusief de tanden. Deze tanden zijn een belangrijk element in de identificatie van gesneuvelde soldaten: van elke Canadese soldaat die richting het front vertrekt, werd een gedetailleerd tandheelkundig dossier opgesteld.

De kuil wordt volledig uitgeschept, onder leiding van de fysisch antropoloog. Uiteindelijk wordt het volledige skelet verzameld (waarvan op vraag van het Canadees leger en uit respect voor de soldaat geen foto's gepubliceerd worden). De kuil is ook 1 m diep ten opzichte van het maaiveld. Het gaat hier om een tweede ingegraven machinegeweerpositie. De soldaat was in elkaar gezakt op de bodem van put, met opgetrokken knieën. Zo goed als de volledige uitrusting van de soldaat is bewaard gebleven in de kleiige vulling van de kuil.

Figuur 19: Spoor 2 in het vlak

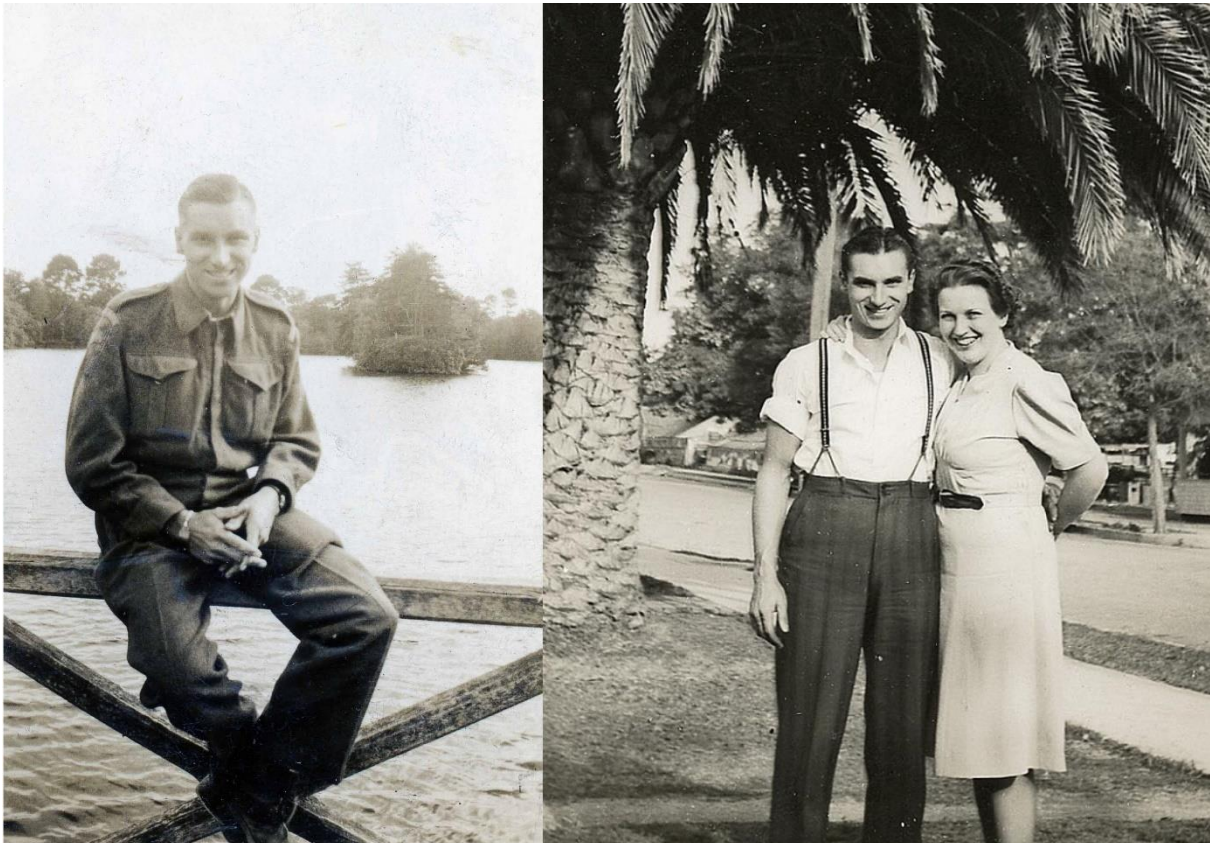
6.4 Resultaten van het fysisch-antropologisch onderzoek

In 2016 waren nog steeds 8 Canadese soldaten vermist die gestorven zijn tijdens de Slag om het Molentje. Door de ontdekking van een complete set tanden kunnen de stoffelijk resten met absolute zekerheid geïdentificeerd worden: Private Kenneth Donald Duncanson. Hij is in 1915 geboren in Wallacetown, Ontario (canada.ca). Hij was een vrachtwagenchauffeur en getrouwd met Lillian. In 1942 trad hij vrijwillig in dienst. Na zijn training werd hij als fuselier toegevoegd aan het Algonquin Regiment.

Private Kenneth Donald Duncanson nam deel aan de finale fase van Operatie Overlord - de landing in Normandië - en vocht onder meer in de Zak van Falaise. Hij ging mee in de achtervolging van de Duitse troepen over de Seine en volgde de noordelijke beweging van het Canadese leger, wat uiteindelijk zal leiden tot de Slag om de Schelde.

Volgens ooggetuigen stierf Private Duncanson op de ochtend van 14 september 1944, na een Duitse tegenaanval tijdens de terugtrekking van het Algonquin Regiment over het Leopoldskanaal. Op dat moment was hij 29 jaar. Hij werd op 17 september 1944 opgegeven als 'Missing in Action' en op 31 mei 1945 als 'Killed in Action', maar zijn lichaam werd nooit gevonden.

Op basis van de resultaten van het fysisch-antropologisch onderzoek stierf Private Kenneth Donald Duncanson door de impact van een explosie: de neusholte vertoont duidelijke kenmerken van een impact.

Figuur 20: Private Kenneth Donald Duncanson, links met armband, rechts met zijn vrouw Lillian

6.5 De vondsten

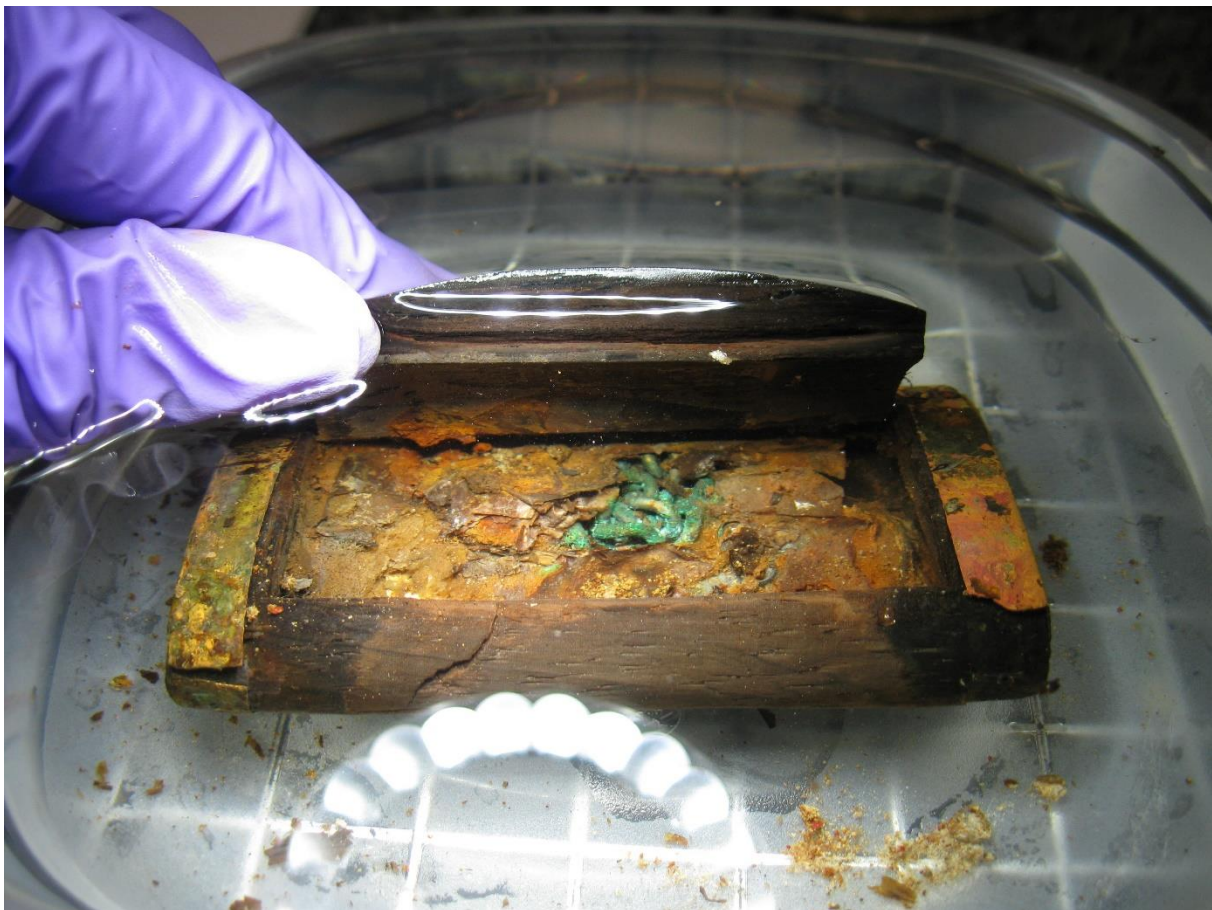
De opgraving leverde een enorm aantal voorwerpen op. Alle stukken militaire uitrusting die niet meegegeven zijn in de kist, zijn overgedragen aan het Algonquin Regiment, waar ze bewaard worden in het archief. Alle persoonlijke voorwerpen zijn geschonken aan de familie van Kenneth Donald Duncanson.

De identificatie van de soldaat wordt bevestigd door de talrijke persoonlijke vondsten. Naast zijn militaire uitrusting heeft het team ook een gouden trouwring gevonden, met de initialen 'KDD'. In een snuifdoosje zat een armband met daarop het identificatienummer van Private Kenneth Donald Duncanson en op de achterzijde een dédicace van zijn vrouw Lilliane ('Love Lillian'). Andere persoonlijke voorwerpen die zijn gevonden: een portefeuille, twee kammen, tandpasta en een tandenborstel, een scheermes en scheerschuim.

Bij de militaire uitrusting zijn naast een hoeveelheid munitie voor een Bren machinegeweer, ook veldflessen, een schop, talrijke gespen, een helm, schoenen, textiel en een bajonet gevonden. Het kompas, dat 71 jaar onder de grond zat, wees nog steeds het noorden aan.

Figuur 21: De armband na restauratie (Canadian Conservation Institute)

Figuur 22: De snuifdoos tijdens de restauratie (Canadian Conservation Institute)

Figuur 23: Het kompas, zoals het gevonden is tijdens de opgraving

7 Synthese

Aan de hand van de onderzoeksvragen kan een synthese gemaakt worden van het uitgevoerde onderzoek.

- Zijn er stoffelijke resten van een Canadese soldaat aanwezig?

Ja, er zijn stoffelijke resten gevonden van één Canadese soldaat. De resten bevonden zich in een kuil, ter hoogte van de zuidelijke concentratie prospectievondsten.

- Kunnen de resten geïdentificeerd worden?

Ja, de stoffelijke resten kunnen op basis van de tanden en de persoonlijke voorwerpen geïdentificeerd worden. Het gaat om Private Kenneth Donald Duncanson.

- Hoe is de soldaat om het leven gekomen?

In aanloop naar de Slag om de Schelde wou het Canadese leger een bruggenhoofd oprichten net over het Leopoldskanaal in de wijk het Molentje in Moerkerke. Door hevig Duits verzet en een ongelukkige samenkomst van omstandigheden worden de Canadese troepen in het nauw gedreven. Op 14 september 1944 was het duidelijk dat de operatie niet zou slagen. Het was onmogelijk een bruggenhoofd op te richten ten noorden van het Leopoldskanaal. De Canadese troepen worden vanuit verschillende posities onder vuur genomen door Duitse soldaten. Op het moment van de terugtrekking bemant Private Kenneth Donald Duncanson een ingegraven machinegeweerpositie. Mogelijk wordt de terugtrekking op die manier gedekt. Een zeer nabije

explosie, waarschijnlijk van Duitse artillerie, wordt Private Duncanson fataal. Hij sterft ter plaatste en zakt ineen in de kuil.

- Zijn alle stoffelijke resten geborgen?

Ja, beide kuilen zijn volledig geleegd. In de sleuven aangelegd tijdens het onderzoek zijn geen stoffelijke resten meer aanwezig.

8 Begrafenis

Op 14 September 2016 is Private Kenneth Donald Duncanson begraven op het Adegem Canadian War Cemetery. Tijdens de ceremonie waren familieleden van een Kenneth aanwezig, waaronder zijn nicht. De begrafenis werd bijgewoond door afgevaardigden van de Canadese regering en soldaten van het Algonquin Regiment. Ook Raakvlak heeft zijn respect betoond voor het ultieme offer dat Kenneth Donald Duncanson ons gebracht heeft.

Figuur 24: Het graf van Private Kenneth Donald Duncanson op het Adegem Canadian War Cemetery (veterans.gc.ca)

9 Besluit

Op 4 en 5 april 2016 heeft Raakvlak, samen met het Department of National Defense (DND) van Canada een opgraving uitgevoerd langs het Molentje in Moerkerke, deelgemeente van Damme. Een metaaldetectorist was er op stoffelijke resten van een Canadese soldaat gestoten. Na de opgraving is duidelijk dat deze behoren aan Private Kenneth Donald Duncanson van het Algonquin Regiment. Deze soldaat uit Ontario is gestorven tijdens de Slag om het Molentje.

Private Duncanson sterft na de impact van een explosie. Hij bemande op dat moment een ingegraven machinegeweerpositie, terwijl de Canadese troepen zich terugtrekken over het Leopoldskanaal.

De opgraving levert een groot aantal militaire en persoonlijke voorwerpen op. Op 14 September 2016 is Private Kenneth Donald Duncanson begraven, samen met een groot deel van zijn militaire uitrusting. De overige militaire voorwerpen worden bewaard door het Algonquin Regiment. De persoonlijke voorwerpen zijn geschonken aan de familie van de soldaat.

10 Bibliografie

Bodemverkenner: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>

Canada.ca:

<https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/military-history/history-heritage/casualty-identification-military/battle-leopold-canal-september-13-14-1944.html>

<https://www.canada.ca/en/department-national-defence/services/military-history/history-heritage/casualty-identification-military/private-kenneth-donald-duncanson.html>

Centrale Archeologische Inventaris: <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

Geopunt: <http://www.geopunt.be/kaart>

Inventaris Onroerend Erfgoed:

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/14644>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/9309>

Veterans.gc.ca:

<https://www.veterans.gc.ca/eng/remembrance/memorials/canadian-virtual-war-memorial/detail/2658967>

Cassidy, G.L. MAJ, 1948: *Warpath. The story of the Algonquin Regiment. 1939-1945*, 372p

Kletke Carl, 2015: Discovery of remains of Canadian Second World War soldier near Molentje 15, 8340 Damme (unpublished presentation)

Roelens Frederik en Decraemer Stefan, 2013: Verkaveling Halve Maan, Moerkerke. Resultaten archeologisch vooronderzoek, 12p

Sys Cyrillus en Van Ranst Eric, 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen

Verwerft Dieter, Roelens Frederik, Lambrecht Griet, Huyghe Jan en Mikkelsen Jari Hinsch, 2015: *Archeologisch onderzoek Moerkerkebrug, Moerkerke (Damme)*, 19p

Vlaamse overheid, 2011: Ministerieel besluit tot bepaling van de minimumnormen voor de registratie en documentatie bij archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem en de wijze van rapportering tot uitvoering van artikel 14, § 3, van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994 tot uitvoering van het decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium

11 Bijlagen

DA16MO bodemtypes		
code	serie	verklaring
OT	sterk vergraven gronden	Soms wordt het bodemprofiel door het ingrijpen van de mens gewijzigd of vernietigd (kunstmatige gronden). De bodems in vergraven terreinen (OT) zijn daar een voorbeeld van.

Bijlage 1: Lijst met voorkomende bodemtypes

DA16MO plannenlijst					
ID	type	onderwerp	bron	aanmaak	datum
plan 1	situering projectgebied	GRB-basiskaart	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 2	situering projectgebied	GRB-basiskaart (uitgezoomd)	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 3	situering projectgebied	orthofoto 2016	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 4	situering projectgebied	topografische kaart	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 5	overzichtsplan	resultaat prospectie	AGIV en Raakvlak	digitaal	10/02/2021
plan 6	historische kaart	Kabinetskaart van Ferraris	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 7	historische kaart	Atlas der Buurtwegen	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 8	historische kaart	Vandermaelen	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 9	situering projectgebied	slag om het Molentje	Cassidy	digitaal	10/02/2021
plan 10	landschappelijke kaart	bodemkaart	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 11	landschappelijke kaart	CAI	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 12	landschappelijke kaart	hoogtekaart	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 13	situering projectgebied	sleuven	Raakvlak en Agiv	digitaal	10/02/2021
plan 14	situering projectgebied	sporen	AGIV	digitaal	10/02/2021
plan 15	situering projectgebied	profielen	AGIV	digitaal	10/02/2021

Bijlage 2: Plannenlijst

DA16MO dagrapporten					
dag	datum	weer	medewerkers	werkzaamheden en interpretaties	strategische keuzes
1	woensdag 23 maart 2016	bewolkt	Paul Callewaert (metaaldetectorist), Roland Decock (metaaldetectorist) en Dieter Verwerft (veldwerkleider),	prospectie	twee zones afgebakend
2	maandag 4 april 2016	bewolkt en regenachtig	Roland Decock (metaaldetectorist), Jan Huyghe (archeoloog), Carl Kletke (historicus), Vanessa Oliver- Lloyd (fysisch antropoloog), Serge Van Liefferinge (technisch medewerker) en Dieter Verwerft (archeoloog)	opgraving, spoor 1 opgegraven	kuil bevat geen stoffelijke resten
3	dinsdag 5 april 2016	bewolkt en regenachtig	Roland Decock (metaaldetectorist), Carl Kletke (historicus), Vanessa Oliver- Lloyd (fysisch antropoloog), Jari Hinsch Mikkelsen (bodemkundige), Frederik Roelens (archeoloog) Serge Van Liefferinge (technisch medewerker) en Dieter Verwerft (archeoloog)	opgraving, spoor 2 opgegraven	alle stoffelijke resten verzameld

Bijlage 3: Dagrapporten

DA19MO sporenlijst				
ID	SL	Interpretatie	Afmetingen	Omschrijving
1	1	kuil	150 cm lang, 80 cm breed, 100 cm diep	ingegraven machinegeweerpositie, militaire uitrusting
2	1	kuil	150 cm lang, 80 cm breed, 100 cm diep	ingegraven machinegeweerpositie, militaire uitrusting, stoffelijke resten

Bijlage 5: Sporenlijst